

4. Arbeid en inkomen

In 2001 had 45 procent van de jongeren van 15–24 jaar een betaalde baan van tenminste twaalf uur per week. Ook veel scholieren en studenten hebben naast hun opleiding een bijbaan. Bijna zes van de tien onderwijsvolgenden in deze leeftijdsgroep verdienen wat bij. Vooral mbo-, hbo- en wo-studenten hebben vaak een bijbaan. Meestal gaat het dan om baantjes van minder dan twaalf uur per week. Schoolverlaters doen gemiddeld vijf maanden over het vinden van een geschikte baan.

Van de jongeren van 15–24 jaar die tot de beroepsbevolking horen, is 7 procent werkloos. Onder jongeren met alleen basisonderwijs of met alleen een mavo-, havo- of vwo-opleiding is het aandeel werklozen hoger. Ook onder allochtone jongeren zijn naar verhouding meer werklozen dan onder autochtone jongeren.

Ruim driekwart van de thuiswonende jongeren van 15–19 jaar heeft een eigen inkomen. In de leeftijdsgroep 20–24 jaar heeft vrijwel iedereen een eigen inkomen. Op deze leeftijd is het grootste deel van het inkomen afkomstig uit arbeid. Slechts een klein deel van de inkomsten bestaat uit studiefinanciering of een uitkering. Eind 2001 hadden 65 duizend jongeren een uitkering. Van de jongeren met een uitkering is bijna de helft arbeidsongeschikt.

4.1 Arbeid

4.1.1 Werkende jongeren

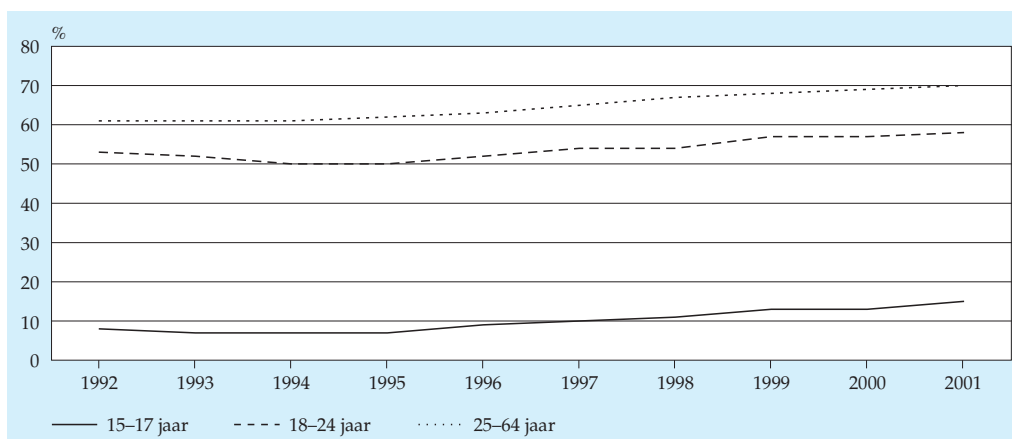
Arbeidsdeelname

In 2001 werkten 850 duizend jongeren van 15–24 jaar twaalf uur of meer per week. Dat is 45 procent van de jongeren. Behalve jongeren die de schoolbanken al verlaten hebben, maakt een gedeelte van de scholieren en studenten al deel uit van de werkzame beroepsbevolking. Veel scholieren en studenten verdienen wat bij, meestal gaat het daarbij om baantjes van minder dan twaalf uur.

Van de jongeren tot 18 jaar werkte in 2001 slechts een klein deel twaalf uur of meer; 15 procent. De arbeidsdeelname van 18–24-jarigen ligt aanzienlijk hoger. Van hen hadden bijna zes van de tien een baan van 12 uur of meer. De arbeidsdeelname van jongeren ligt lager dan die van de bevolking van 25–64 jaar. Van hen had 70 procent een baan.

Het aandeel jongeren met een betaalde baan van twaalf uur of meer per week is de laatste jaren toegenomen. In de jaren 1994–1996 hadden minder dan vier van de tien jongeren een baan. Vanaf 1997 is dit aandeel gestegen tot 45 procent in 2001. De arbeidsdeelname is onder alle leeftijdsgroepen toegenomen. Onder de jongeren van 15–17 jaar is deze toename naar verhouding het sterkst. In 1995 werkte slechts 7 procent van de jongeren tot 18 jaar; in 2001 is dit verdubbeld tot 15 procent.

4.1 Arbeidsdeelname

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

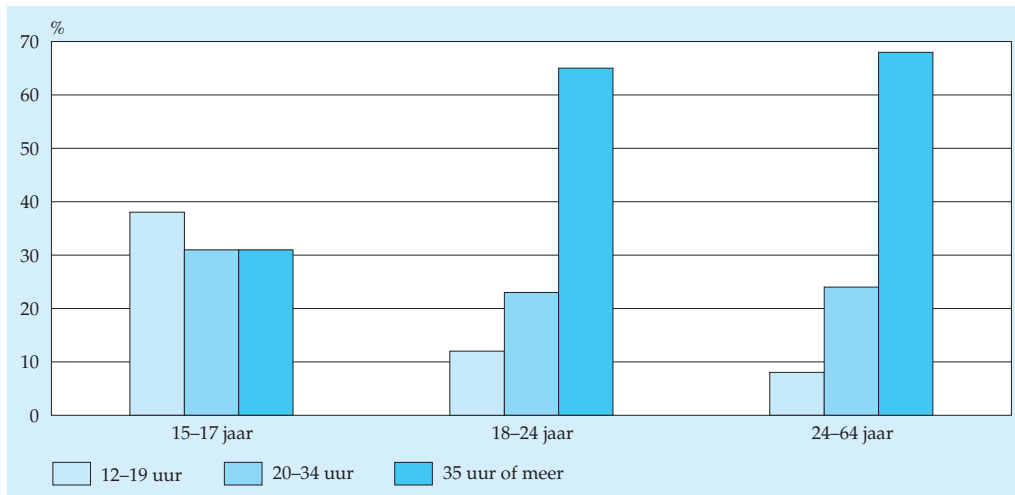
Wekelijkse arbeidsduur

Zes van de tien werkende jongeren van 15–24 jaar hadden in 2001 een baan van 35 uur of meer per week. Een kwart van de jongeren had een baan van 20–34 uur en 15 procent van minder dan 20 uur. Vier van de tien jongeren werkten dus in deeltijd. Vooral de werkenden van 15–17 jaar hebben vaak een deeltijdbaan. Vier van de tien van hen hadden een baan van minder dan 20 uur; slechts één op de drie van hen werkte in een volledige baan. Onder de 18–24-jarige werkende jongeren had 12 procent een baan van minder dan 20 uur en werkte tweederde 35 uur of meer per week. Jongeren werken daarmee iets vaker in deeltijd dan de werkzame beroepsbevolking van 25–64 jaar. Van alle werkenden in deze leeftijd werkte in 2001 eenderde minder dan 35 uur per week.

Arbeidsrelatie

In 2001 had driekwart van de werkende jongeren een vaste baan. Een klein deel van de jongeren werkte als zelfstandige en 23 procent van de jongeren had een flexibele arbeidsrelatie.

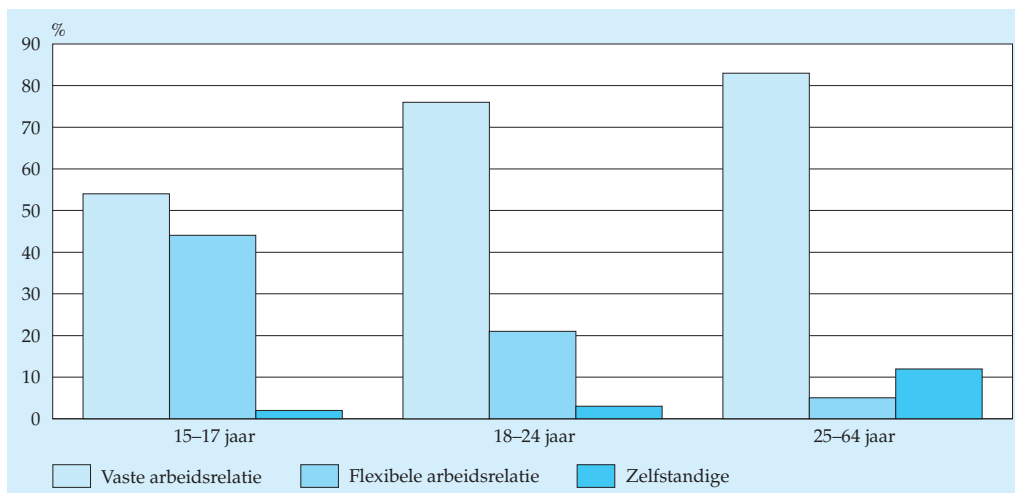
4.2 Werkzame beroepsbevolking naar wekelijkse arbeidsduur, 2001

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Werkende jongeren van 15-17 jaar hebben echter minder vaak een vaste en vaker een flexibele arbeidsrelatie dan jongeren van 18-24 jaar met een betaalde baan. Van elke tien werkenden onder de 15-17-jarigen hadden er vijf een vaste en vier een flexibele arbeidsrelatie. Onder de 18-24-jarigen met een baan had driekwart een vaste en een van de vijf een flexibele relatie. Het aandeel flexwerkers onder de jongeren is daarmee veel hoger dan onder de werkzame beroepsbevolking van 25-64 jaar (5%). Jongeren hebben dus veel vaker dan andere werknemers een tijdelijk contract of werken als uitzend-, oproep- of invalkracht.

4.3 Werkzame beroepsbevolking naar arbeidsrelatie, 2001

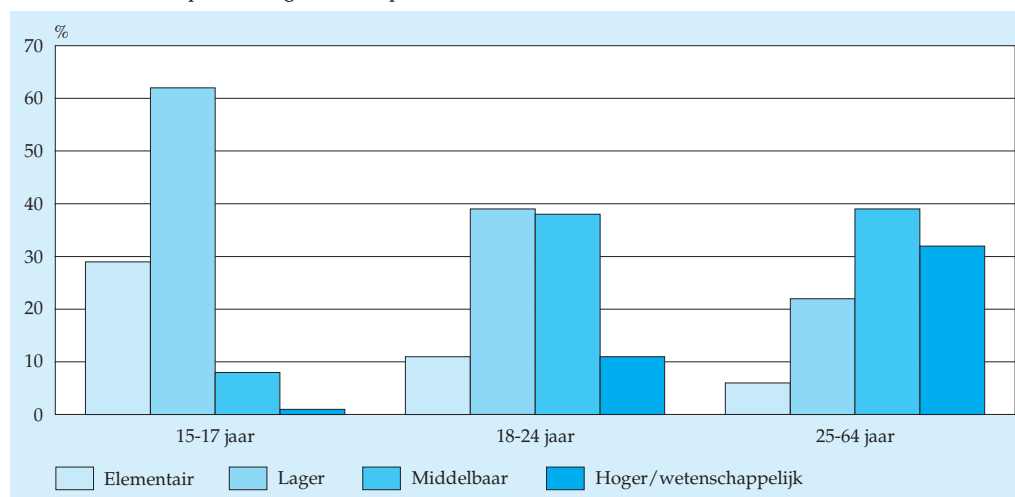

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Beroepsniveau en bedrijfsklasse

Veel werkende jongeren hebben een baan op elementair of lager niveau. Dit zijn banen waarvoor weinig opleiding vereist is. In 2001 had meer dan de helft van de werkende jongeren zo'n baan. Ruim eenderde had een baan op middelbaar niveau en slechts 10 procent van de 15-24-jarigen werkte op hoger of wetenschappelijk niveau. Jongeren van 15-17 jaar werken overwegend op elementair of lager niveau. Slechts een van de tien van hen had een baan op middelbaar of hoger niveau. Werkende jongeren hebben daarmee relatief vaker een baan waarvoor weinig opleiding vereist is dan werkenden van 25-64 jaar. Onder deze laatsten werkten drie van de tien op hoger of wetenschappelijk niveau in 2001. Een vrijwel even groot deel onder hen had een baan op elementair of lager niveau.

4.4 Werkzame beroepsbevolking naar beroepsniveau, 2001

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

De (detail)handel is de grootste werkgever voor jongeren. Een kwart van de werkende jongeren heeft een baan in deze branche. Onder de jongeren van 15-17 jaar met een baan is dit zelfs vier van de tien. In de gezondheidszorg, de industrie en de zakelijke dienstverlening werken elk ruim 10 procent van de werkende jongeren, vooral van 18-24 jaar. Een echte jongerenbranche is de horeca. Ondanks dat maar 7 procent van de jongeren daarin een baan heeft, maken zij wel 29 procent van het totale personeelsbestand van de horeca uit.

4.1.2 Werkloze jongeren

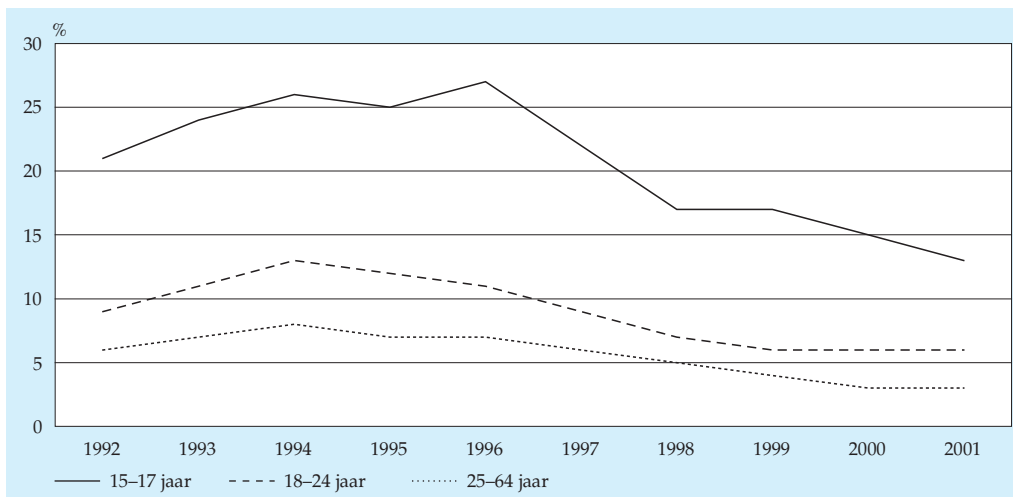
Werkloosheidspercentage

De werkloosheid is tot en met 2001 sterk gedaald. Sindsdien stijgt de werkloosheid weer. De daling tot en met 2001 komt door de gunstige ontwikkeling van de arbeidsmarkt in de tweede helft van de jaren negentig. In 2001 was nog slechts ruim 3 procent van de beroepsbevolking van 15–64 jaar werkloos, tegenover ruim 8 procent in de jaren 1994 en 1995.

Ook de jongeren profiteerden van deze gunstige arbeidsmarkt. De jeugdwerkloosheid halveerde nagenoeg van 13 procent in 1994 tot rond de 7 procent in de jaren 1999–2001. De laatste jaren is de werkloosheid onder jongeren van 15–24 jaar niet meer verder gedaald.

Van de jongeren van 18–24 jaar was 6 procent werkloos, evenveel als in de jaren 1999 en 2000. Onder de 15–17-jarige beroepsbevolking is de werkloosheid wel verder gedaald, tot 13 procent in 2001. Toch blijft het percentage werklozen onder deze jongeren jaarlijks veel hoger. Dat komt doordat jongeren na het verlaten van school enige tijd nodig hebben om een baan te vinden. Daarmee is de jeugdwerkloosheid als geheel ook steeds hoger dan onder de beroepsbevolking van 25–64 jaar.

4.5 Werkloosheid en jeugdwerkloosheid

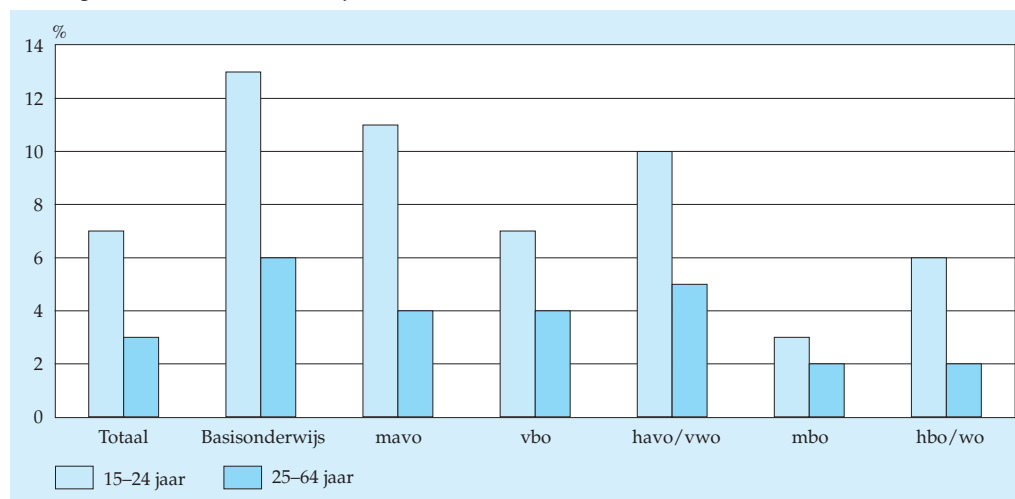

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Opleiding en herkomst

Jongeren die zonder diploma het onderwijs hebben verlaten, hebben het relatief moeilijk op de arbeidsmarkt. In 2001 was 13 procent van de jongere beroepsbevolking zonder diploma (met alleen basisonderwijs) werkloos. Dit is ongeveer twee keer zo hoog als onder jongeren met een vbo-diploma of met een wetenschappelijke of hbo-opleiding. Ook onder jongeren met een mavo- of havo/vwo-opleiding was de werkloosheid met 10 procent hoger dan gemiddeld. De werkloosheid onder mbo-ers en academici van 15-24 jaar is met 3 procent het laagst. Behalve onder mbo-ers is de werkloosheid onder jongeren op alle onderwijsniveaus hoger dan onder de beroepsbevolking van 25-64 jaar.

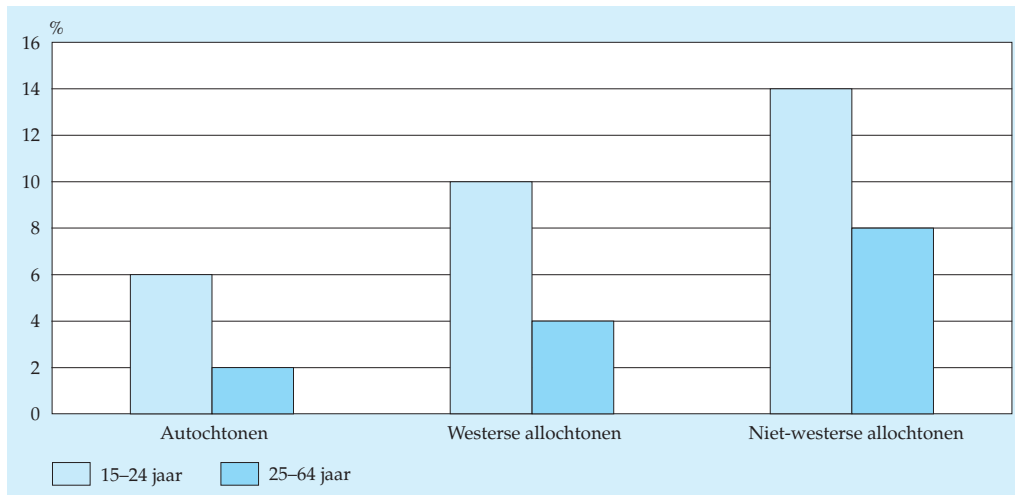
4.6 (Jeugd)werkloosheid naar onderwijsniveau, 2001

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

In 2001 was 14 procent van de niet-westerse allochtone jongeren die tot de beroepsbevolking behoren werkloos. Dit is meer dan onder de overeenkomstige groep westerse allochtonen. Hiervan was een van de tien werkloos. Daarmee bleef de werkloosheid onder allochtone jongeren twee keer zo hoog als onder hun autochtone leeftijdsgenoten. Ook onder de totale beroepsbevolking van 15-64 jaar is de werkloosheid onder allochtonen twee keer zo hoog als onder allochtonen.

4.7 (Jeugd)werkloosheid naar herkomst, 2001

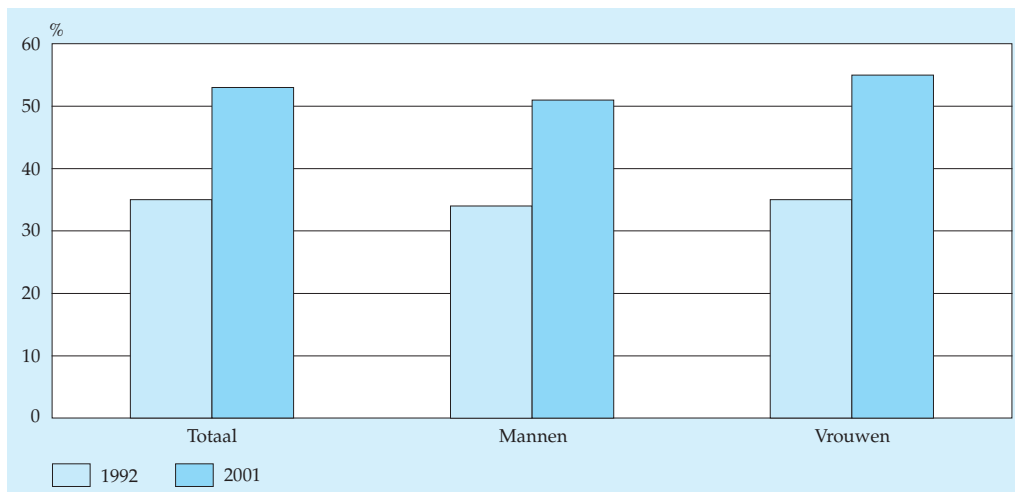

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

4.1.3 Onderwijsvolgende jeugd op de arbeidsmarkt

De meeste jongeren van 15-24 jaar zitten nog op school of volgen een studie. In 2001 volgden bijna zes van de tien jongeren nog onderwijs. Het gaat dan om een voltijdopleiding die langer dan zes maanden duurt. Een groot deel van deze jongeren heeft daarnaast een betaalde baan. In 2001 werkten in totaal bijna 570 duizend jongeren naast hun opleiding. Dat is ruim de helft van alle jongeren die nog onderwijs volgden.

4.8 Onderwijsvolgenden van 15-24 jaar met een bijbaan naar geslacht

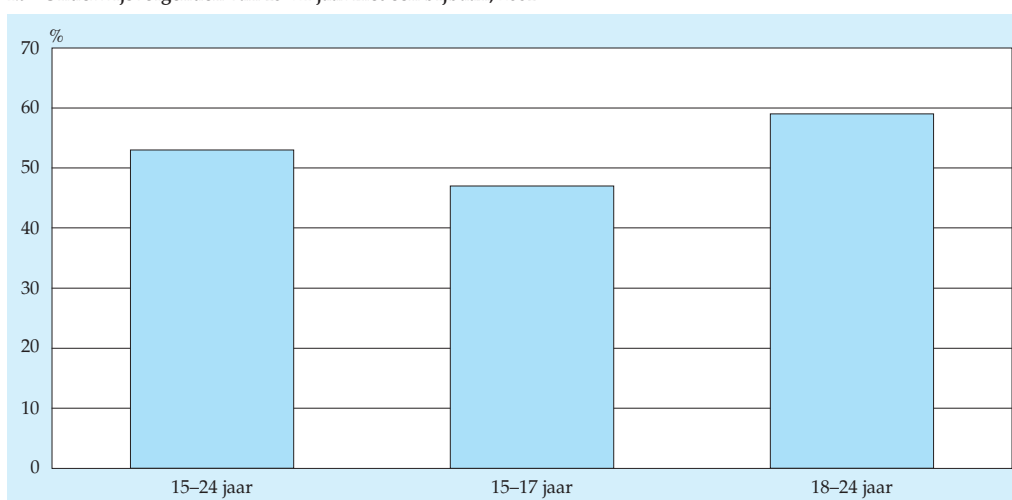

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Het aantal jongeren dat naast hun opleiding ook een bijbaan heeft, is in tien jaar tijd met bijna 20 procentpunten toegenomen. In 1992 werkte ruim eenderde van de jongeren naast hun opleiding.

Meisjes hadden in 2001 iets vaker dan jongens een bijbaan. Van de scholieren van 15–17 jaar had minder dan de helft een bijbaan. Dat is veel minder dan onder scholieren en studenten van 18–24 jaar. Van hen werkten bijna zes van de tien naast hun opleiding.

4.9 Onderwijsvolgenden van 15–24 jaar met een bijbaan, 2001

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Opleiding

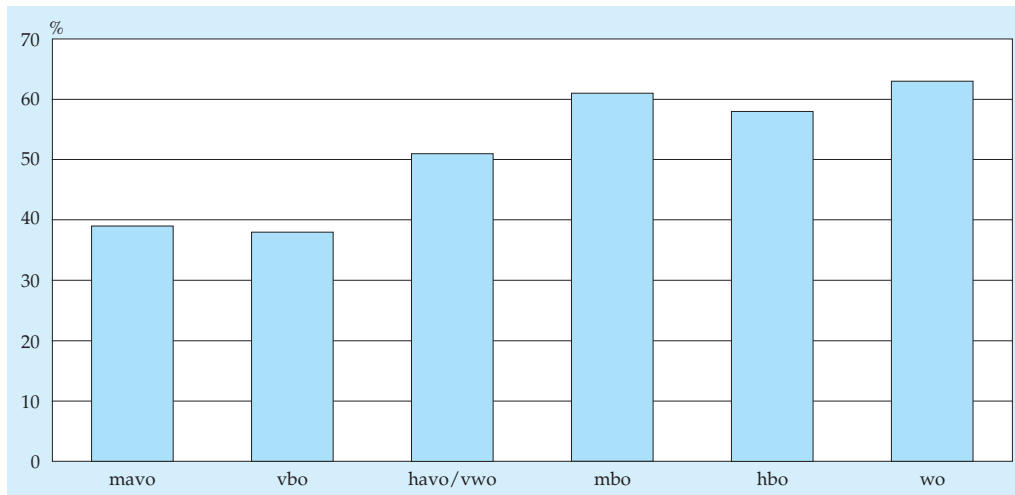
Scholieren en studenten met een hogere opleiding hebben vaker een bijbaan. Universitaire studenten werken het vaakst naast hun studie. In 2001 hadden ruim zes van de tien wo-studenten en bijna zes van de tien hbo-studenten naast hun studie een baan. Ook zes van de tien mbo-leerlingen hadden een bijbaan. Van de mavo- en vbo-scholieren werkte 38 procent naast hun voltijdopleiding.

Arbeidsduur en arbeidsrelatie

Onderwijs volgen komt voor werkende scholieren en studenten op de eerste plaats. Daarom hebben zij meestal maar een klein en tijdelijk bijbaantje. Tweederde van hen werkte in 2001 minder dan twaalf uur per week. Een kleine groep onderwijsvolgenden heeft er naast hun voltijdopleiding nog een volledige baan bij. In 2001 had 6 procent een baan van minstens 35 uur per week. Meer dan de helft van de werkende scholieren en studenten had een flexibele arbeidsrelatie. Zij hebben dan een contract voor minder dan een jaar of werken een wisselend aantal uren per week.

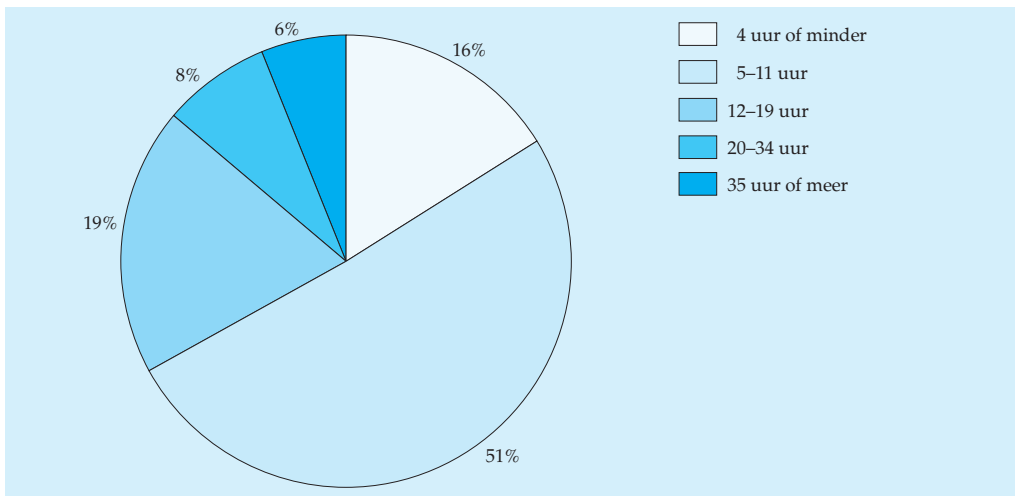

4.10 Onderwijsvolgenden van 15–24 jaar met een bijbaan naar onderwijsniveau, 2001

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

4.11 Onderwijsvolgenden van 15–24 jaar met een bijbaan naar wekelijkse arbeidsduur, 2001

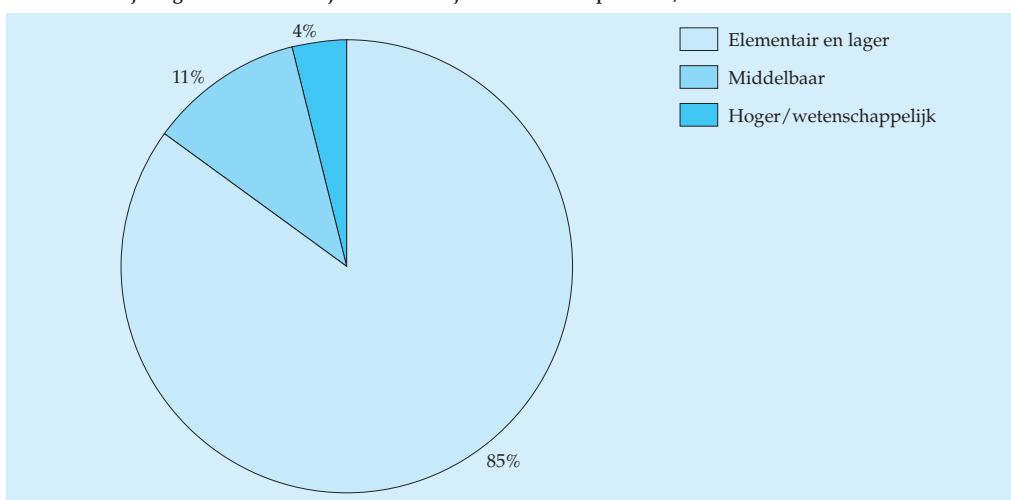
Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Beroepsniveau en bedrijfsklasse

Veel scholieren en studenten hebben een bijbaan waarvoor weinig opleiding is vereist. Ruim acht van de tien hadden in 2001 een baan op elementair of lager niveau. Slechts een klein deel van de onderwijsvolgende jongeren had een bijbaan op een hoger beroepsniveau.

Ruim eenderde van de werkende onderwijsvolgende jeugd had een baantje in de handel. Zij verdienden vooral wat bij als winkelbediende, vakkenvuller of kassamedewerker. Daarnaast werkte 15 procent in de horeca, onder meer als kelner/serveerster of barbediende. Een ander deel van de onderwijsvolgenden had een bijbaan als schoonmaker of bezorger van kranten, tijdschriften of folders. Al deze beroepen zijn goed te combineren met een voltijdopleiding, omdat zij gemakkelijk in deeltijd en in de avonduren of in het weekeinde kunnen worden gedaan.

4.12 Onderwijsvolgenden van 15–24 jaar met een bijbaan naar beroepsniveau, 2001

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

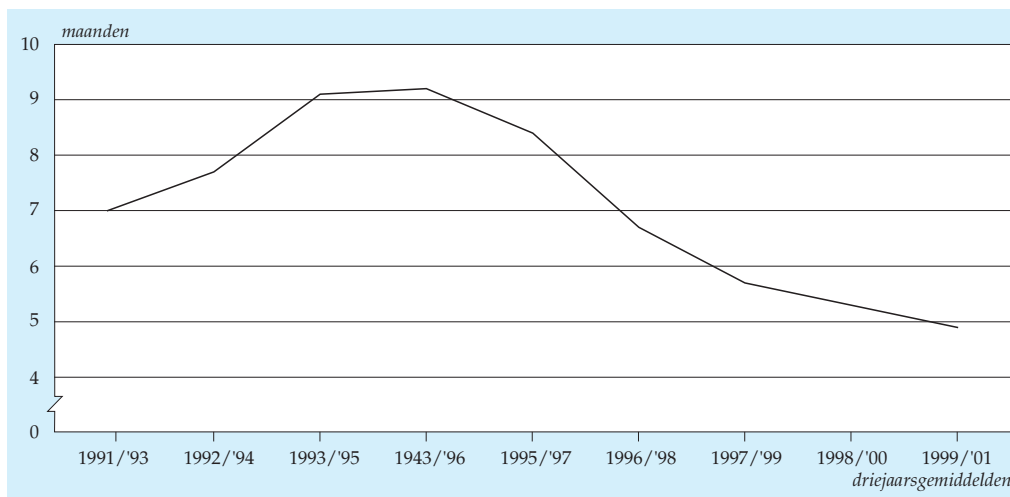
4.1.4 Schoolverlaters

In 2001 verlieten 140 duizend scholieren en studenten van 15–24 jaar het reguliere (voltijd) onderwijs. Daarnaast sloten nog eens rond de 30 duizend studenten van 25–34 jaar hun voltijdopleiding af. Het merendeel van deze 170 duizend schoolverlaters komt op de arbeidsmarkt en gaat op zoek naar werk.

Baanzoekduur

Een geschikte baan is echter niet altijd meteen en voor iedereen voorhanden. In de periode 1999–2001 hadden schoolverlaters voor het vinden van een reguliere baan – een baan van twaalf uur of meer per week, waarin men niet werkt als uitzend- oproep- of invalkracht – gemiddeld bijna 5 maanden nodig. Dit is aanzienlijk korter dan in de periode 1994–1996. Toen deden schoolverlaters er gemiddeld zo'n 9 maanden over. Sindsdien is deze gemiddelde baanzoekduur dus aanzienlijk gedaald. Dit komt mede door de dalende (jeugd)werkloosheid en de toenemende werkgelegenheid in die periode.

4.13 Gemiddelde baanzoekduur van schoolverlaters (15-34 jaar)

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Opleidingsniveau

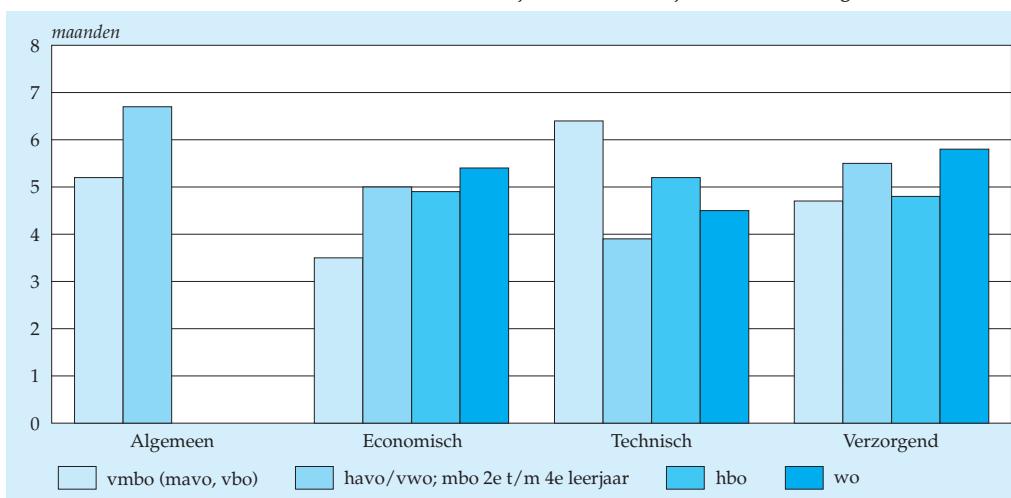
Schoolverlaters met een beroepsopleiding op vmbo- of hbo-niveau waren in de periode 1999-2001 sneller aan de slag in een reguliere baan dan afgestudeerde mbo-ers en academici. Ex-leerlingen van het vmbo (vbo en mavo) hadden de minste tijd nodig om werk te vinden. Zij vonden gemiddeld na 4,5 maand een baan. De baanzoekduur van pas afgestudeerde hbo-ers lag met bijna 5 maanden rond het gemiddelde; schoolverlaters met een havo/vwo- of mbo-opleiding deden er iets langer over. Pas afgestudeerde academici zochten met gemiddeld 5,5 maand het langst naar een passende werkring.

Opleidingsrichting

Schoolverlaters met een vbo-opleiding in de economische richting zijn het snelst op een betaalde werkplek. In de periode 1999-2001 hadden zij al een baan na een gemiddelde zoekduur van 3,5 maanden. Technische vbo-ers deden er met 6,5 maanden bijna twee keer zo lang over. Dat vbo-ers met een technische opleiding er langer over doen om een baan te vinden heeft mogelijk te maken met een toenemende vraag naar hoger opgeleide technici. Daardoor is het voor vbo-ers in dit vakgebied moeilijker om werk te vinden. Dit blijkt ook uit het feit dat van de schoolverlaters met een mbo-opleiding de technici het snelst aan het werk waren. Zij deden er gemiddeld bijna 4 maanden over.

Hbo-ers van verschillende studierichtingen zijn allemaal ongeveer even lang op zoek naar een baan. Zij hadden hiervoor gemiddeld 5 maanden voor nodig. Onder afgestudeerden met een universitaire opleiding vinden technici het snelst betaald werk. Zij deden gemiddeld rond 4,5 maanden over het vinden van een baan. Afgestudeerde academici in economische en verzorgende richtingen deden hier ongeveer een maand langer over.

4.14 Gemiddelde baanzoekduur van schoolverlaters (15-34 jaar) naar onderwijsniveau en -richting, 1999/2001

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

4.1.5 Jongeren op de arbeidsmarkt in Europees perspectief

Arbeidsdeelname

In de Europese Unie neemt iets minder dan de helft van alle jongeren deel aan het arbeidsproces. Hierbij worden alle personen die werken (een uur of meer per week) meegeteld. Van alle Nederlandse jongeren was de arbeidsdeelname volgens deze definitie in 2001 bijna driekwart. Dit hoge aandeel komt door het grote aantal jongeren met bijbaantjes van minder dan twaalf uur, naast degenen met een baan van twaalf uur of meer (in de Nederlandse definitie wordt alleen de laatste groep meegeteld). Daarmee had Nederland het hoogste aandeel werkende jongeren van alle EU-landen. Ook in Denemarken, Finland en het Verenigd Koninkrijk was de arbeidsdeelname van jongeren met meer dan 60 procent relatief hoog.

Tabel 4.15
Arbeidsdeelname in de Europese Unie, 2001

	15-24 jaar	25-64 jaar
	%	
Totaal Europese Unie	47	74
België	34	70
Denemarken	67	82
Duitsland	50	75
Finland	63	80
Frankrijk	36	77
Griekenland	36	68
Ierland	50	74
Italië	36	65
Luxemburg	35	70
Nederland	74	76
Oostenrijk	55	74
Portugal	48	79
Spanje	42	70
Verenigd Koninkrijk	62	78
Zweden	52	84

Bron: Eurostat - Labour Force Survey.

Jeugdwerkloosheid

In alle EU-landen samen was in 2001 gemiddeld 14 procent van de beroepsbevolking (volgens de internationale definitie) tussen 15-24 jaar werkloos. Ook in dit opzicht steekt Nederland gunstig af: in ons land was 4 procent van de jongeren werkloos. Dit is het laagste percentage van de onderzochte landen. Andere landen met een lage jeugdwerkloosheid in 2001 waren Oostenrijk, Ierland en Luxemburg. Ook in Duitsland, Denemarken en Portugal lag het percentage werklozen met minder dan 10 procent laag.

Tabel 4.16
Werkloosheid in de Europese Unie, 2001

	15–24 jaar	25–64 jaar
	%	
Totaal Europese Unie	14	6
België	15	5
Denemarken	8	4
Duitsland	8	8
Finland	27	8
Frankrijk	18	8
Griekenland	28	8
Ierland	6	3
Italië	28	8
Luxemburg ¹⁾	6	1
Nederland	4	2
Oostenrijk	6	4
Portugal	9	3
Spanje	21	9
Verenigd Koninkrijk	10	4
Zweden	12	4

¹⁾ Onbetrouwbare of onzekere gegevens.

Bron: Eurostat - Labour Force Survey.

4.2 *Inkomen*

4.2.1 *Inkomenspositie jongeren*

Van de bijna 4,8 miljoen jongeren tot 25 jaar hebben er 1,7 miljoen in 2000 een eigen inkomen. Dit betekent dat 36 procent van die jongeren inkomsten heeft uit arbeid, studiefinanciering, of een andere geregistreerde bron. Door gebruikmaking van registraties voor de berekening van het inkomen, worden sommige inkomsten buiten beschouwing gelaten, zoals zwart werk en bijdragen van ouders. Ook kunnen studenten de kosten van levensonderhoud financieren door een lening af te sluiten. Leningen worden echter niet tot het inkomen gerekend.

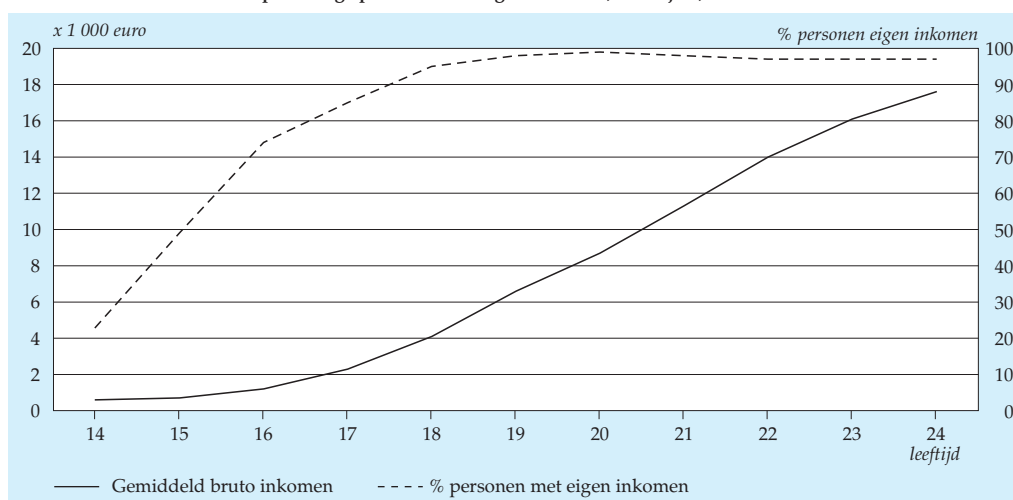
Jongeren beneden de 15 jaar hebben zelden een eigen inkomen. Van de leeftijdsgroep 10–14 jaar ontvangen 59 duizend jongeren (6,2%) een inkomen uit arbeid. Op jaarbasis hebben zij een gemiddeld inkomen van 700 euro bruto.

Van de 15–19-jarigen die nog bij hun ouders wonen, heeft 79 procent een eigen inkomen. Op jaarbasis bedragen hun gemiddelde inkomsten 3 200 euro bruto. Twee van de tien thuiswonende kinderen van 15–19 jaar hebben studiefinanciering. De groep die op 15–19-jarige leeftijd al zelfstandig woont, is met 53 duizend betrekkelijk klein (5,7%). Zij ontvangen gemiddeld 5 800 euro bruto per jaar.

In de leeftijdsgroep 20–24 jaar heeft vrijwel iedereen een eigen inkomen. Het gemiddelde inkomen van thuiswonende jongeren in deze groep ligt op 13,2 duizend euro bruto. Zelfstandig wonende jongeren van dezelfde leeftijdsgroep verdienen gemiddeld 13,8 duizend euro bruto per jaar. Op deze leeftijd is het grootste deel van het inkomen afkomstig uit arbeid. Slechts een klein deel van de inkomsten bestaat uit studiefinanciering of een uitkering.

Het aandeel jongeren met een eigen inkomen groeit snel tussen de leeftijd van 14–18 jaar. Op 14-jarige leeftijd verdienen twee van de tien jongeren een eigen inkomen, wanneer ze 18 zijn is dat opgelopen tot negen van de tien. Verdienen jongeren tot 18 jaar nog relatief weinig, daarna wordt dat snel anders. Zo verdiende een 18-jarige in 2000 gemiddeld 4,1 duizend euro. Iemand van 24 jaar had in dat jaar gemiddeld een inkomen van 17,6 duizend euro; ruim vier keer zo veel als een 18-jarige.

4.17 Gemiddeld inkomen en percentage personen met eigen inkomen, 14–24 jaar, 2000

Bron: CBS - Inkomenspanelonderzoek.

4.2.2 Lonen

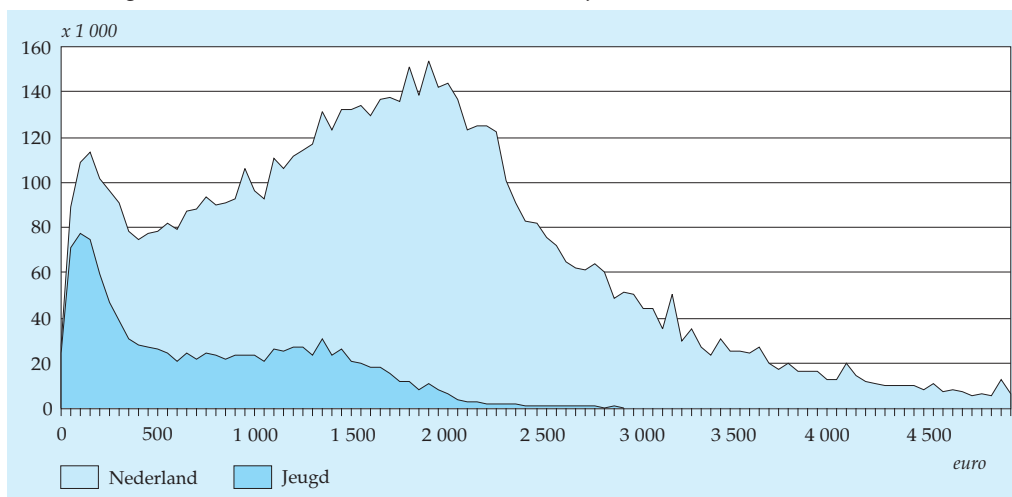
Maand- en uurlonen

Het maandloon van jongeren is uiteraard mede afhankelijk van hun arbeidsduur. Scholieren en studenten met een bijbaan werken over het algemeen maar een beperkt aantal uren per week, terwijl jongeren die tot de beroepsbevolking behoren vaak een (nagenoeg) fulltime baan of een uitkering hebben. Scholieren en studenten verdienen per maand daardoor aanzienlijk minder dan jongeren die al volledig voor de arbeidsmarkt beschikbaar zijn.

Werkende jongeren tot 25 jaar behoren tot de groep werknemers die relatief weinig verdienen. Ongeveer een kwart van de werkende jongeren verdiende in 2000 tussen de 50 en 250 euro per maand. Dit zijn vooral de scholieren en studenten met een bijbaan. De helft van alle werkende jongeren verdiende maximaal tot 700 euro bruto per maand. Zo'n 75 procent van de jeugdige werknemers verdiende tot 1 300 euro. Slechts een kleine groep (minder dan 5%) verdiende 1 900 euro bruto of meer.

In 2000 verdienden jongeren onder de 25 jaar gemiddeld 8,49 euro bruto per uur. Het uurloon van jongeren ligt hiermee aanzienlijk lager dan het uurloon van werknemers van 25 jaar en ouder. Zij verdienden in 2000 gemiddeld 16,79 euro bruto per uur. Jongeren met een voltijdbaan hadden gemiddeld het hoogste uurloon: 9,15 euro. Jongeren met een flexibele arbeidsrelatie, zoals uitzend- en oproepkrachten, verdienden per uur gemiddeld 6,90 euro.

4.18 Verdeling maandloon¹⁾ alle werknemers en werknemers tot 25 jaar (tot 5 000 euro), 2000

¹⁾ Maandloon inclusief bijzondere vergoedingen.

Bron: CBS - Enquête werkgelegenheid en lonen.

Minimumlonen

In Nederland is bij wet vastgelegd hoeveel een bedrijf minimaal moet betalen aan zijn werknemers. Per 1 januari 2003 bedraagt dit wettelijk minimumloon voor volwassenen 1 249 euro bruto per maand. Voor jongeren tot 23 jaar bestaat het minimumjeugdloon. Het minimumjeugdloon is gekoppeld aan de leeftijd en loopt op van 375 euro per maand voor 15-jarigen tot 1 062 euro per maand voor 22-jarigen.

In 2000 waren er 285 duizend werknemers met een baan waarvoor zij het minimumloon of minder ontvingen. Hieronder waren 127 duizend jeugdige werknemers. Van de jeugdige werknemers verdiende 11 procent het minimumloon of minder, van alle werknemers 4 procent. Naast werknemers die een baan hebben die gehonoreerd wordt met het minimumloon, is er nog een grote groep werknemers die op maandbasis minder verdient dan het minimumloon. Zij hebben een baan met een uurloon boven het minimumloon, maar doordat zij in deeltijd werken is hun maandloon lager dan het minimumloon. Dit geldt bijvoorbeeld voor scholieren en studenten met een bijbaan en voor in deeltijd werkende ouders.

Tabel 4.19
Minimumloners naar dienstverband, 2000

	Jonger dan 25 jaar	25 jaar en ouder
	<i>x 1 000</i>	
Voltijd	36	49
Deeltijd	47	73
Flexibel	44	34
Totaal	127	157

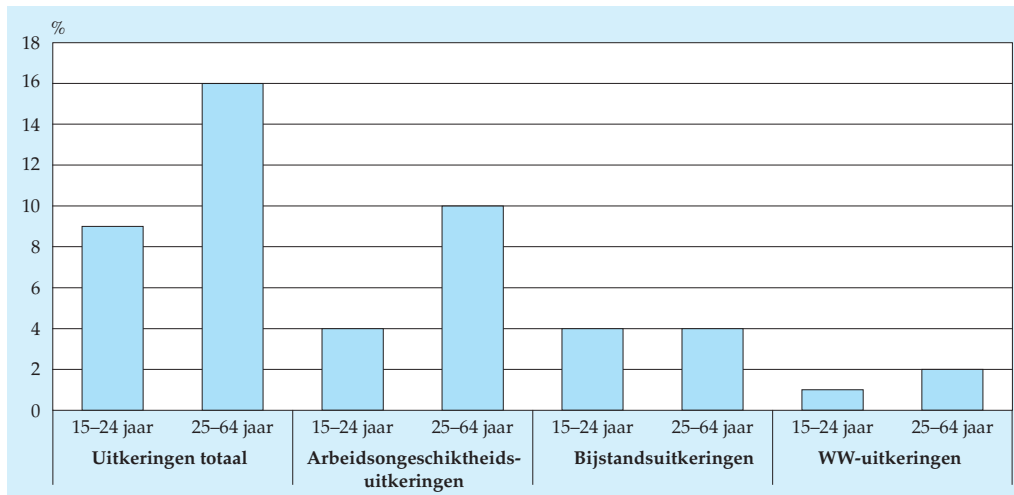
Bron: CBS - Enquête werkgelegenheid en lonen.

4.2.3 Uitkeringen

Eind 2001 hadden 65 duizend jongeren een uitkering. Dit kan een bijstands-, arbeidsongeschiktheids-, of werkloosheidsuitkering zijn. Dat komt neer op 3 procent van alle jongeren in de bevolking. Een groot deel van de jongeren van 15–24 jaar neemt echter nog voltijd deel aan het onderwijs. Zij zijn dus niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt en komen ook niet in aanmerking voor een uitkering. Van de jongeren in de bevolking die niet deelnemen aan het voltijdonderwijs, had 9 procent eind 2001 een uitkering. Van de 25–64-jarigen had 16 procent een uitkering.

Van de jongeren met een uitkering is bijna de helft arbeidsongeschikt. Ruim 31 duizend jongeren ontvingen eind 2001 een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Dat is 4 procent van de jongeren die niet deelnemen aan voltijdonderwijs. Onder de 25–64-jarigen bevinden zich veel meer arbeidsongeschikten; van hen had namelijk 10 procent eind 2001 een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

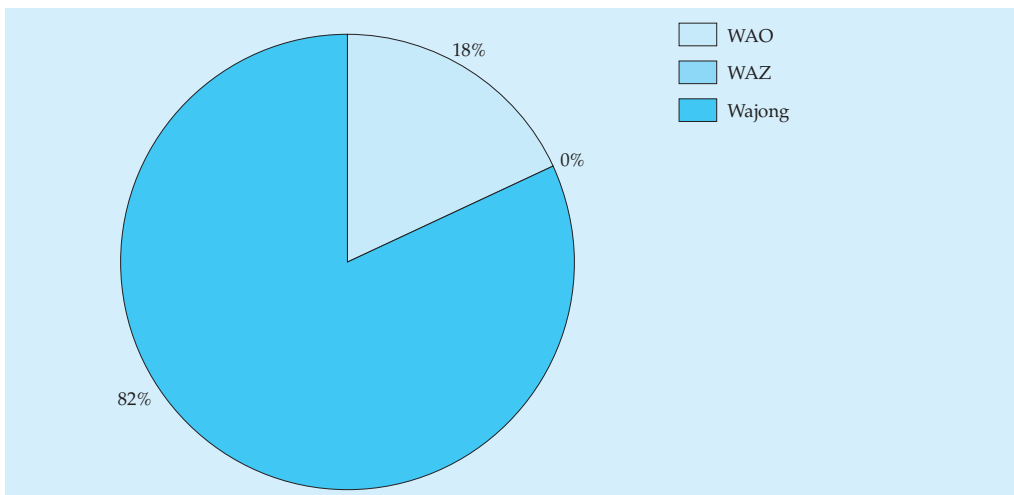
4.20 Aandeel uitkeringsontvangers in de niet (voltijd)onderwijsvolgende bevolking, ultimo 2001

Bron: CBS - Sociale zekerheidsstatistieken.

Een groot deel van de arbeidsongeschikte jongeren zijn mensen die al op jonge leeftijd gehandicapt zijn. Acht van de tien arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan jongeren worden verstrekt in het kader van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong). Het overige deel is uitgekeerd in het kader van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO). Uitkeringen voor arbeidsongeschikte zelfstandigen (WAZ) komen onder jongeren bijna niet voor.

4.21 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan jongeren, september 2002

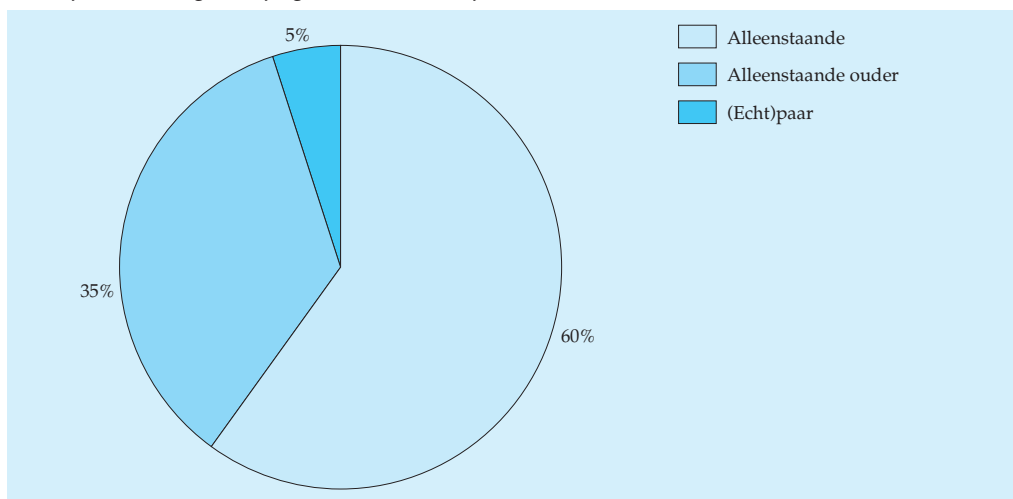

Bron: CBS - Sociale Zekerheidsstatistieken.

Eind 2001 zaten 28 duizend jongeren in de bijstand. Dat is 4 procent van de jongeren in de bevolking die niet in het voltijdonderwijs zitten. Dit verschilt niet van de mensen die ouder zijn; van de 25–64-jarigen zat ook 4 procent in de bijstand.

Zes van de tien bijstandsuitkeringen aan jongeren zijn uitgekeerd aan alleenstaanden. Eenderde is uitgekeerd aan alleenstaande ouders. Daarmee zijn er 9 duizend bijstandsuitkeringen aan alleenstaande jongeren met een of meer kinderen verstrekt.

4.22 Bijstandsuitkeringen aan jongeren naar leefvorm, juni 2002

Bron: CBS - Sociale Zekerheidsstatistieken.

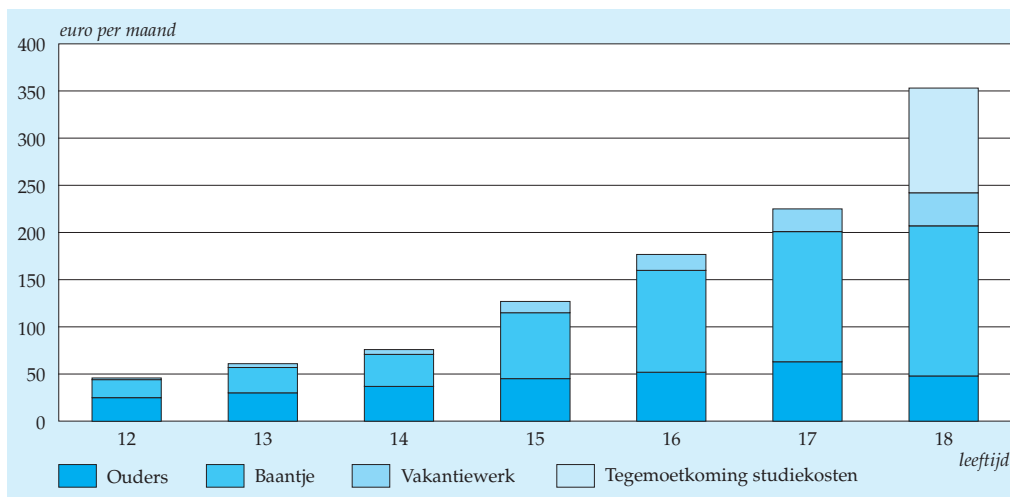
Slechts 1 procent van de jongeren die niet deelnemen aan het voltijdonderwijs, had eind 2001 een WW-uitkering. Het gaat om 6,5 duizend jongeren. Ook onder de 25–64-jarigen had maar een klein deel een WW-uitkering, namelijk 2 procent.

4.2.4 Inkomsten en uitgaven van scholieren¹⁾

De inkomsten van leerlingen uit het voortgezet onderwijs bestaan voornamelijk uit een bijdrage van de ouders, geld uit een baantje of vakantiewerk en, bij een leeftijd van 18 jaar en ouder, uit de tegemoetkoming schoolkosten. Met de leeftijd neemt het totale scholiereninkomen toe. Gemiddeld bedraagt het 113 euro per maand.

Gemiddeld krijgt 93 procent van de scholieren geld van hun ouders. Naarmate de leeftijd toeneemt, krijgen minder scholieren geld van hun ouders: 95 procent van de jongste groep (12–15 jaar), tegen 72 procent van de oudste groep (18 jaar).

4.23 Gemiddeld inkomen van scholieren, 2001/2002

Bron: NIBUD - Nationaal Scholierenonderzoek.

Het grootste deel van het scholiereninkomen wordt gevormd door verdiensten uit een baantje of vakantiewerk. Naarmate de leeftijd stijgt, neemt dit inkomen met grote sprongen toe. Leerlingen van 18 jaar die werken verdienen gemiddeld 270 euro per maand, terwijl een dertienjarige gemiddeld 106 euro verdient met een baantje of vakantiewerk. Hiertoe worden ook baantjes als babysitten en autowassen gerekend.

Van de scholieren krijgen de meisjes gemiddeld het meeste geld van hun ouders. Het verschil (42 tegenover 45 euro) is echter niet erg groot en wordt veroorzaakt door het kleedgeld. Jongens krijgen gemiddeld meer zakgeld en meisjes meer kleedgeld.

Gemiddeld hebben de jongens even vaak een baantje als de meisjes (45%). Jongens hebben echter de beter betaalde baantjes. Daardoor zijn hun inkomsten uit een baan groter dan die van de meisjes. Aan vakantiewerk zijn scholieren minder tijd gaan besteden dan in eerdere jaren. Het gemiddelde bedrag dat een scholier met vakantiewerk verdient, ligt ook lager dan in 1999/2000 (33 tegenover 38 euro per maand).

Meisjes en jongens besteden hun geld verschillend. Vanwege hun extra inkomsten uit werk, hebben jongens meer te besteden dan meisjes. Door te kijken naar de budgetaandelen van jongens en meisjes wordt voor dit verschil gecorrigeerd. Jongens besteden verhoudingsgewijs een veel groter deel van hun budget aan snacks, fris, alcohol, hobby's, brommer en computerartikelen dan meisjes. Meisjes zijn meer gericht op kleding, uitgaan, cadeaus, cosmetica en hun mobiele telefoon.

Tabel 4.24
Budgetaandelen van jongens en meisjes, 2001/2002

Uitgavenpost	Jongens	Uitgavenpost	Meisjes
	%		%
Alcohol	12	Kleding	20
Kleding	12	Alcohol	9
Snacks	7	Uitgaan	8
Uitgaan	7	Mobiele telefoon	8
Snoep	7	Snoep	7
Mobiele telefoon	6	Cadeaus	6
Frisdrank	6	Roken	5
Computer	5	Cosmetica	5
Cd's e.d.	5	Snacks	5
Roken	4	Cd's e.d.	5
Overige dingen	4	Frisdrank	4
Hobby's	4	Hartige tussendoortjes	4
Hartige tussendoortjes	4	Overige dingen	3
Cadeaus	3	Hobby's	2
Brommer	3	Brommer	1
Cosmetica	1	Computer	1
Overig ¹⁾	12	Overig ¹⁾	9

¹⁾ Overige uitgavenposten waar specifiek naar gevraagd is: video, tijdschriften, contributies, schoolartikelen, drugs, openbaar vervoer, gokken, verzekeringen en goede doelen.

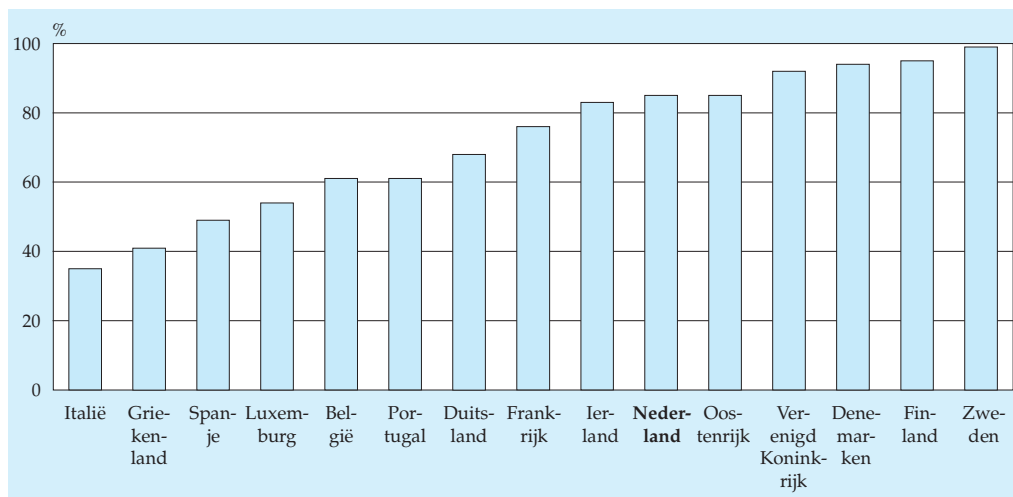
Bron: NIBUD - Nationaal Scholierenonderzoek.

4.2.5 Jongeren en inkomen in Europees perspectief

In de Europese Unie zijn er grote verschillen in het aandeel jongeren van 16–24 jaar met een eigen inkomen. In 1999 had 85 procent van de Nederlandse jongeren een positief eigen inkomen. In de Scandinavische lidstaten en het Verenigd Koninkrijk ligt het aandeel jongeren met een eigen inkomen nog hoger. In de Zuidelijke lidstaten is het aandeel jongeren met inkomen beduidend lager. Zo had in Italië slechts 35 procent van de jongeren in 1999 een eigen inkomen.

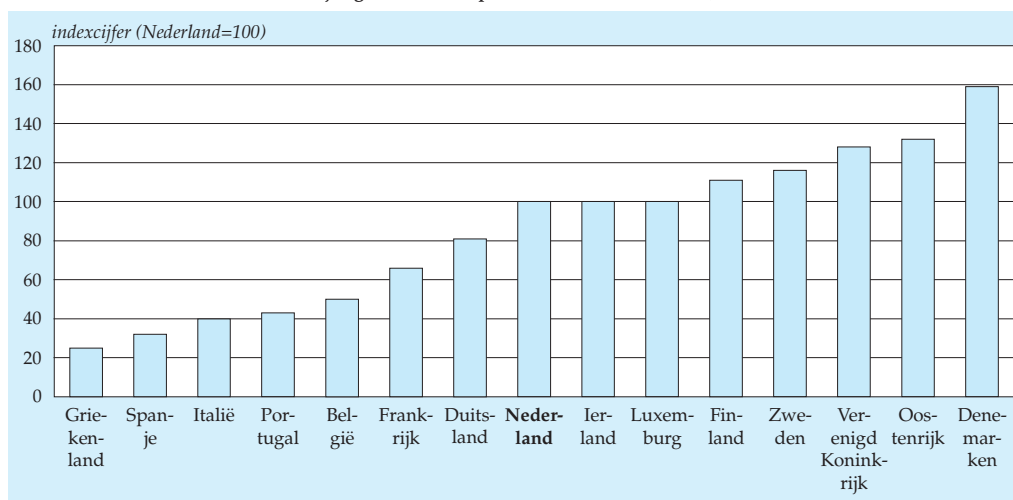
Ook het gemiddeld inkomen van de 16–24-jarigen met een eigen inkomen loopt binnen de Europese Unie sterk uiteen. In 1999 hadden Nederlandse jongeren een inkomen rond het Europese gemiddelde. In Denemarken hadden jongeren het hoogste inkomen: zo'n 73 procent meer dan hun Nederlandse leeftijdsgenoten. Hekkenluiters zijn de Zuidelijke lidstaten – Griekenland, Italië, Spanje en Portugal – waar jongeren met een eigen inkomen minder dan de helft verdienen dan Nederlandse jongeren.

4.25 Aandeel 16-24-jarigen met een positief inkomen in de Europese Unie, 1999

Bron: Eurostat – ECHP.UDB, versie december 2002.

4.26 Gemiddeld inkomen van 16-24-jarigen in de Europese Unie (Nederland=100), 1999

Bron: Eurostat – ECHP.UDB, versie december 2002.

Noot in de tekst

¹⁾ Bijdrage van het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD).